

24.8.2026

Valtiovarainministeriö
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueesta annetun lain 21 §:n muuttamisesta VN/19535/2026**

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain 21 §:n muuttamisesta (Maakuntien tilakeskus Oy).

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialuelain (611/2021) 21 §:n 2 momenttia. Esityksen mukaan laissa säädettäisiin poikkeuksesta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (hankintalaki, 1397/2016) uuteen 15 §:ään. Edellä mainitussa pykälässä säädetään, että edellytyksenä sidosyksikön käytölle on, että hankintayksikön omistususuus sidosyksiköstä on vähintään kymmenen prosenttia. Esityksessä ehdotettu säännös olisi poikkeus hankintalain kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimuksesta.

Hyvinvointialuelain 21 §:ssä säädetään toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksesta, jona toimii hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin, HUS-yhtymän ja valtion yhdessä omistama Maakuntien tilakeskus Oy. Yhtiön omistajilla on käyttövelvoite hyvinvointialuelain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tilatietojärjestelmään ja siihen liittyviin palveluihin. Esiitetty poikkeus koskisi yhtiötä tilanteissa, joissa se hoitaa hyvinvointialuelain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viikolla 45/2026. Lakimuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2027.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi jatkossakin valtakunnallisen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksena toimivan Maakuntien tilakeskus Oy:n toimintaedellytykset ja hyödyntämisen valtion, hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteisenä sidosyksikkönä. Esityksen tavoitteena on varmistaa, että hyvinvointialueilla olisi edelleen käytössään yhteinen osaamiskeskus, joka tuottaa yhdenmukaista tilatietoa ja tukee alueiden investointien hallintaa.

Vähimmäisomistusta koskeva poikkeus olisi perustelua säätää hyvinvointialuelain 21 §:ssä, jonka 2 momenttiin lisättäisiin asiaa koskeva säännös. Esityksen mukaisesti erityislainsäädännössä säädettäisiin poikkeus hankintalaissa säädetyistä sidosyksikköomistusta koskevasta kymmenen prosentin omistususuusvaatimuksesta.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiasta.

Lausunnonantajan lausunto:

LPY ei kannata Maakuntien tilakeskus Oy:lle hankintalakiin esitettyä toimijakohtaista poikkeusta hankintalain sidosyksikköjä koskevasta kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimuksesta. Yhdistyksen mielestä esitys on ristiriidassa kesäkuussa voimaantulleeseen uuden hankintalain keskeisten tavoitteiden kanssa.

24.8.2026

Hankintalakiuudistuksen tavoitteena on lisätä kilpailua ja markkinoiden avoimuutta sekä rajoittaa julkisomisteisten sidosyksiköiden käyttöä tilanteissa, joissa palveluita voidaan hankkia markkinoilta.

LPY:n mielestä hyvinvointialuelakiin esitetty poikkeus ei ole kilpailupoliittisesti tai markkinoiden kehittämisen näkökulmasta välttämätön. Se johtaa lähinnä olemassa olevan rakenteen säilyttämiseen.

Muutosesitystä perustellaan sillä, että ilman poikkeusta Maakuntien tilakeskus Oy:n nykyinen toimintamalli jouduttaisiin järjestämään uudelleen ja tästä aiheutuisi muutuskustannuksia. LPY:n mielestä sama perustelu soveltuisi käytettäväksi kaikissa nykyisissä sidosyksiköissä. Jos aiheutuvat kertaluonteiset siirtymäkustannukset hyväksytään riittäväksi perusteeksi nykyisten rakenteiden säilyttämiselle ja hankintalaista poikkeamiselle, hankintalakiuudistuksen merkitys tältä osin mitätöityy.

Mielestämme esityksen yritysvaikutuksia on arvioitu riittämättömästi. Vaikutusarvioinnissa ei muun muassa tarkastella sitä, millaisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilla toimiville yrityksille avautuisi tilanteessa, jossa hyvinvointialueiden tilatiedon hallinta, analytiikka, raportointi, investointisuunnittelun tuki ja muut vastaavat palvelut kilpailutettaisiin avoimesti.

Esityksessä todetaan, ettei ehdotus vääristä kilpailua eikä heikennä yritysten asemaa. Maakuntien tilakeskus Oy:n toiminta perustuu kuitenkin hyvinvointialueiden lakisääteiseen käyttövelvollisuuteen. Tällainen rakenne sulkee markkinoiden ulkopuolelle joukon palveluita, joita Suomen markkinoille tuottavat useat kotimaiset ja kansainväliset yritykset. Tilatietojärjestelmät, kiinteistöjohtamisen ohjelmistot, analytiikkapalvelut, raportointiratkaisut sekä toimitila- ja investointijohtamisen asiantuntijapalvelut ovat aloja, joilla markkinaehtoista tarjontaa on olemassa.

Esityksessä tarkastellaan käytännössä vain kahta vaihtoehtoa: nykyisen mallin säilyttämistä tai sen purkamista. Erilaisia markkinalähtöisiä toteutustapoja, yhteishankintoja tai kilpailutettuja palvelumalleja ei esityksessä arvioida aidosti vaihtoehtoina.

LPY ymmärtää hyvinvointialueiden tarpeen yhteisen tilatiedon keräämiseen ja hyödyntämiseen. Yhdistyksen mielestä kyseisten tavoitteiden saavuttamista voidaan edistää myös kilpailullisin ja markkinaehtoisin keinoin – ja usein jopa paremmin kuin nykyisellä toimintamallilla.

Jos poikkeaminen hankintalaista kuitenkin myönnetään Maakuntien tilakeskus Oy:lle, on sen oltava määräaikainen. Silloinkin Maakuntien tilakeskus Oy:n kustannuslaskennan, hinnoittelun ja mahdollisen ulosmyynnin on oltava läpinäkyviä, jotta kilpailuneutraaliteetin toteutuminen voidaan varmistaa suhteessa markkinaehtoiisiin toimijoihin, kuten kiinteistöpalvelu- ja isännöintiyrityksiin.

LPY esittää, että tähän määräaikaiseen ”poikkeamisoikeuteen” liitetään velvollisuus arvioida vaihtoehtoisia toteutustapoja ja markkinavaikutuksia ennen mahdollista määräajan uudistamista.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja